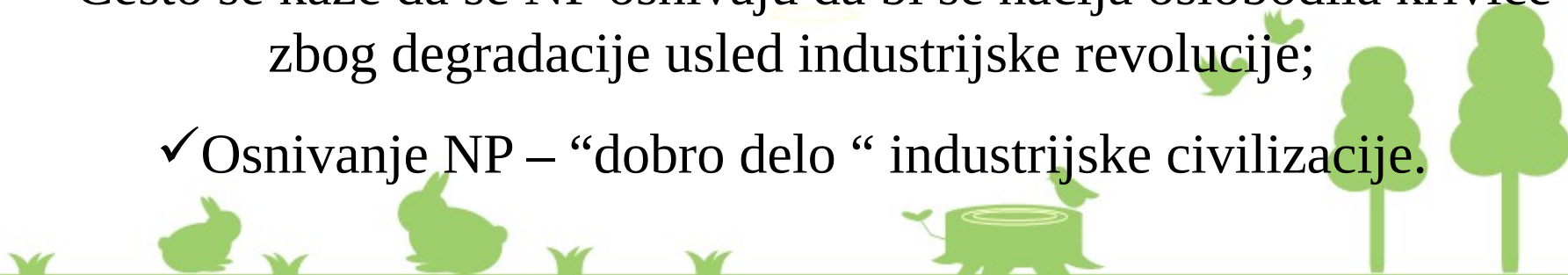
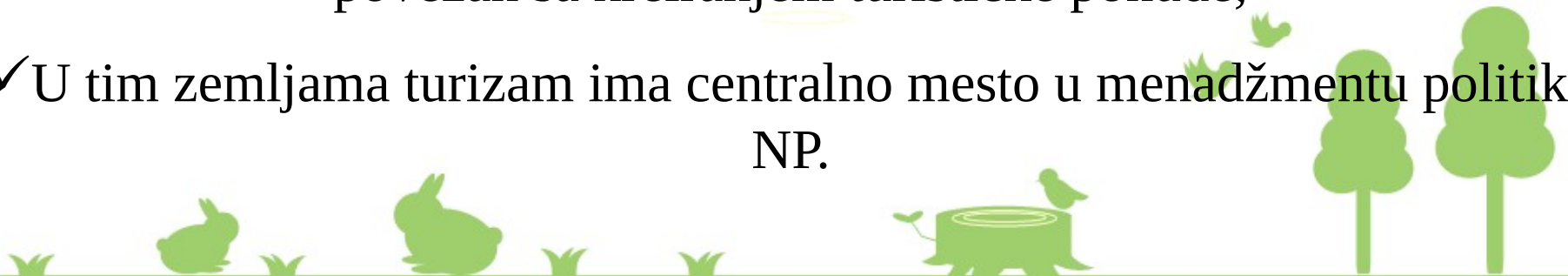

Korišćenje NP u turizmu

- ✓ NP su predeli sa zanimljivom i očuvanom prirodom i zato zauzimaju posebno mesto na turističkom tržištu;
- ✓ U poređenju sa drugim delatnostima, turizam nije trajni potrošač prostora;
 - ✓ U savremenom svetu, pod ubrzanim procesom urbanizacije, osnivanje NP predstavlja pokušaj ljudi da ostanu u kontaktu sa prirodom;
- ✓ Često se kaže da se NP osnivaju da bi se nacija oslobodila krivice zbog degradacije usled industrijske revolucije;
 - ✓ Osnivanje NP – “dobro delo “ industrijske civilizacije.

- ✓ U mnogim zemljama NP imaju ulogu turističke atrakcije i predstavljaju ključne turističke resurse,
- ✓ Ukoliko se ne sprovodi na pravilan način, turizam predstavlja i pretnju NP (popularnost, posebno u davno osnovanim NP),
- ✓ Formiranje NP nije vezano samo za kopnene delove, mogu se zaštititi i marinski predeli (koralni grebeni),
- ✓ Cilj NP zavisi od niza faktora (ekonomske razvijenosti, gustine naseljenosti, podrške vlade...),
- ✓ U manje razvijenim zemljama razlog za osnivanje NP je tesno povezan sa kreiranjem turističke ponude,
- ✓ U tim zemljama turizam ima centralno mesto u menadžmentu politike NP.

Osnivanje NP je veoma važno za očuvanje prirodnih celina, ali ponekad njihovo osnivanje može imati i određene štete

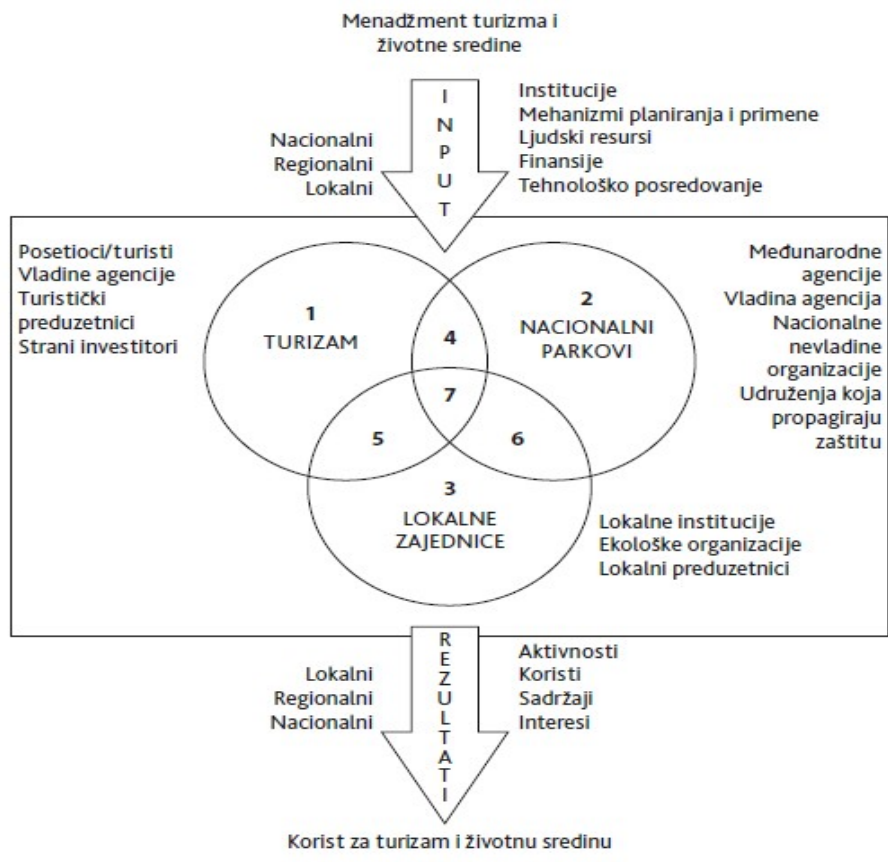
Tabela 17. Kratak pregled štete i koristi u nacionalnim parkovima

Korist	Šteta
Zaštita predela, divljine i ekosistema.	Loše vođen menadžment rekreaciju i turizam može preobraziti u opasnost po predele i živi svet, zbog čega su nacionalni parkovi i osnovani.
Obezbeđivanje mesta za rekreaciju. Takođe, od naplate usluga mogu se finansirati zaštita i naučna istraživanja.	Davanjem statusa nacionalnog parka skreće se pažnja na njegov prostor. To privlači veliki broj posetilaca i stvara gužvu u zaštićenom području.
Mogućnost zaposlenja za lokalno stanovništvo i uključivanje u zaštitu čime se izbegavaju negativni uticaji.	Lokalno stanovništvo može biti isključeno iz brojnih aktivnosti na njihovoj tradicionalnoj teritoriji, pa tako i iz zaštite.

Izvor: Holden, 2000.

✓ Uspeh u osnivanju NP postiže se primenom **održivog menadžment plana** koji će biti balans između prirodnih resursa, potreba lokalnog stanovništva i očekivanja turista,

✓ Turizam je dobra prilika da se uspostavi veza između lokalnog stanovništva
NP

✓ Veza između NP, turizma i LS, označava se kao **simbiotska**

✓ **Imamo tri velika aktera:**

Turizam sa svojim komponentama (posetioci, usluge, investitori),
NP sa svojim resursima koji su u vezi sa turističkom potrebom i
Lokalne zajednice čiji stavovi i prioriteti utiču na strategiju turizma i na
zaštitu destinacije.

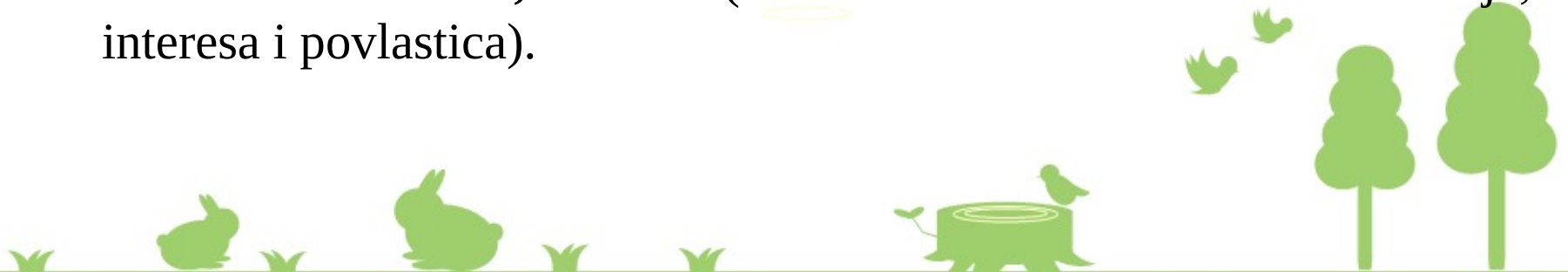
✓ **Veza između ova tri aktera** – ostvaruje se kroz četiri situacije i svaka od
njih može biti pozitivna, negativna ili neutralna:

Veza između turizma i NP (rezultira promenama na ekosistemima)

Veza između turizma i LZ (utiče na lokalnu dobit)

Veza između NP i LZ (vodi ka partnerskom odnosu u zaštiti)

Veza između turizma, NP i LZ (vodi ka raznovrsnim formama razvoja,
interesa i povlastica).

Na osnovu svih odnosa moguća su tri scenarija:

Dobitak - dobitak - dobitak (svi učesnici imaju zajedničku korist)

Dobitak – dobitak – gubitak (dva učesnika imaju dobit na štetu trećeg)

Gubitak – gubitak – gubitak (svi učesnici deluju negativno)

Primer NP Jelouston:

- Ekstraktivna ind.(drvo, nafta...), degradira prirodu,
- Turizam, degradira ali ne trajno,
- Požari – deo prirodnog režima ekosistema (1988.)
- Video kasete o požaru - suvenir

Primer ekoturizma u Kostariki

- Turizam-najznačajnija privredna delatnost,
- Razgledanje tropskih šuma žičarom,
- 25% teritorije države je pod zaštitom,
- Razvoj turizma ima za cilj zaštitu vrednih ekosistema i zapošljavanje LS.

Internacionalni parkovi

- ✓ Privlače sve veći broj posetilaca,
- ✓ Nalaze se u pograničnim delovima dve ili više država,
- ✓ Osnovni cilj – zajednička saradnja, istraživanja, zaštita i razvoj turizma,
- ✓ Atraktivni – više država, različite kulture i društveni sistemi
- ✓ ***Najpoznatiji internacionalni parkovi:***
 - Voterton-Glejšer** (SAD i Kanada)
 - Iguasu vodopadi** (Argentina i Brazil)
 - Masai Mara – Sarengeti** (Kenija i Tanzanija)

Internacionalni park u Srbiji:

NP Đerdap – Kazanele (Srbija – Rumunija)

Kao predlog internacionalno ZPD:

SRP “Gornje Podunavlje” (Srbija) – Park prirode “Kopački rit” (Hrvatska)
– NP “Dunav-Drava” (Mađarska)

Hillman Wonders
of the World
locator map

NP Polarnih regija

- ✓ Sve popularniji od početka XX veka,
- ✓ Mesta na kojima će turisti “pronaći samoću”,
- ✓ NP nude polarnu divljinu, osoben divlji svet, izazov, rekreaciju koja isključuje gužvu, kulture lokalnih zajednica,
- ✓ Turizam donosi dobrobit ali i **probleme:**

Zamrznuto tlo i biljni svet osetljivi su na aktivnosti ljudi (motorna vozila)
Polarne vode imaju ograničenu produktivnost (problem otpadnih voda od velikog broja posetilaca)

- ✓ Najpoznatiji polarni NP nalaze se u Severnoj Kanadi, Grenlandu, Severnoj Skandinaviji, Severnoj Rusiji...

NP Katanilik
- Severna Kanada -

- ✓ Ključni problemi u budućnosti NP su ne pomirljivi stavovi o njihovoj nameni
 - ✓ *Za naučnike* oni su predmet zaštite vrednih ekosistema
 - ✓ *Za širu javnost* oni su rekreativne zone
 - ✓ Rešenje se pronalazi u *konceptu održivog turizma NP*
- ✓ Kriterijumi koji objašnjavaju kako se turizam može dovesti u vezu sa održivim razvojem (održivim turizmom u NP) su *principi, planiranje i menadžment*

PRINCIPI	PLANIRANJE	MENADŽMENT
<ul style="list-style-type: none"> - Nepristrasnost - Etika - Noseći kapacitet - Promocija zaštite 	<ul style="list-style-type: none"> - Dugoročno - Proaktivno - Integralno - Uključivanje lokalnog stanovništva 	<ul style="list-style-type: none"> - Stepen odgovornosti - Interdisciplinarnost - Integrisanje sa ostalim menadžment strategijama

✓ Jedan od dobrih načina prezentacije NP jeste osnivanje
Vizitorskih centara

✓ To su višenamenski objekti, jednostavne arhitekture i grade se na ulazu u
ZPD

✓ Posetiocima i turistima ovde se uručuju osnovne informacije o zaštiti i
pravilima ponašanja u ZPD

✓ ***Vizitorski centri su opremljeni:***

- salom za projekcije,
- učionicama i laboratorijama,
- izložbenim prostorom,
- informativnim šalterom i
- prodajnim štandom.

